

บทที่ 4

สถานการณ์ราคากุ้งต่อแนวทางการตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้ง

จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งต่อการทำสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลงในตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ” ได้ศึกษาข้อมูลพบว่า สถานการณ์ความผันผวนของราคากุ้ง นโยบายของรัฐ และการเรียกร้องของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดต่างๆ มีผลทำให้เกิดการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งขึ้นจนมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้ง จากการศึกษาพบเป็นประเด็นดังนี้ คือ (เพื่อสะดวกในการเปรียบเทียบราคากุ้งขณะผู้ศึกษาจึงใช้ราคากุ้งขนาด 40 ตัว/กก. เป็นฐานในการคิดราคาเฉลี่ย)

4.1 ความผันผวนของราคากุ้งต่อสถานการณ์ต่างๆ

จากการศึกษาพบว่าในช่วงระหว่างปี 2541 – 2550 ราคากุ้งเกิดความผันผวนตามสถานการณ์ภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (ช่วงปี 2541 – 2545) รัฐบาลออกมาตรการห้ามเลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืด ทำให้มีการเลี้ยงกุ้งขาวในประเทศไทย

โดยพบว่าในปี 2541 ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งและเกษตรกรผู้ปลูกพืช ผัก ผลไม้ สาเหตุเกิดจากน้ำเค็มส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร ทำให้รัฐบาลมีมาตรการระงับการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืด ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำ (*Penaeus monodon*) อยู่ในจังหวัดพื้นที่น้ำจืด ได้รับผลกระทบ จนกระทั่งในวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบกับมาตรการควบคุมการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด โดยให้ระงับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดทุกจังหวัด และนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ 2/2541 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2541 มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ในการระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด (มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535) ให้กำหนดเขตเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่แน่นอนและให้วิจัยผลกระทบด้านต่างๆ เป็นเหตุให้มีการชุมนุมเรียกร้องให้คณะรัฐมนตรีผ่อนผันการเลี้ยงกุ้ง

ในพื้นที่น้ำจืด และยืนยันว่าจะทำการเลี้ยงกุ้งต่อไป จึงทำให้มีมติคณะรัฐมนตรีอีกครั้งในวันที่ 22 ธันวาคม 2541 ให้หน่วยงานของรัฐเข้มงวดในการปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับโดยเคร่งครัด รวมทั้งให้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อมในการศึกษาวิจัย และพัฒนาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่ที่มีความเหมาะสมและการพัฒนาพันธุ์ใหม่ แต่ในช่วงนั้นการเลี้ยงกุ้งยังคงสร้างรายได้ที่ดีให้กับเกษตรกรจึงมีการเลี้ยงกุ้งต่อไป โดยปี 2541 ราคาเฉลี่ยของกุ้งกุลาดำ (ราคาเฉลี่ยใช้ขนาดกุ้ง 40 ตัว/กก.) ราคาเฉลี่ย 341.77 บาท/กก. ปี 2542 ราคาเฉลี่ยกลับลดลงเหลือเพียง 267.71 บาท ลดลงร้อยละ 21.67 ทั้งนี้เกิดจากปัญหาด้านการตลาด กรณีประเทศจีนเข้มงวดการนำเข้ากุ้งไทย และปัญหาสหภาพยุโรปตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) ด้วยการจัดเก็บภาษีนำเข้ากุ้งกุลาดำ เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งภายในประเทศ ทำให้เป็นปัจจัยกดดันราคากุ้งลดลง

ปี 2543 ราคากุ้งโดยรวมกระเตื้องขึ้นกุ้งราคาเฉลี่ย 326.67 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.02 สาเหตุเกิดจากโรคไวรัสจุดขาวในกุ้งของผู้เลี้ยงในกลุ่มประเทศซีกโลกตะวันตก ทำให้ผลผลิตกุ้งในตลาดโลกลดลง ในขณะที่ความต้องการบริโภคกุ้งกับสูงขึ้น จากระดับราคาที่สูงขึ้นนี้เองทำให้มีการเลี้ยงกุ้งเพิ่มขึ้นมาก ส่งผลให้ปริมาณกุ้งเพิ่มขึ้นในขณะที่การบริโภคกลับลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาหลังเหตุวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาในวันที่ 11 กันยายน 2544 ทำให้กุ้งราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 282.08 บาท ลดลงร้อยละ 13.65

จากมาตรการควบคุมการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด โดยให้ระงับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดทุกจังหวัด วันที่ 8 มกราคม 2545 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 6/2544 ที่เห็นชอบกับคณะอนุกรรมการ ประสานการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืด ให้คงไว้ซึ่ง มาตรา 9 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ให้ระงับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดและให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการอย่างเคร่งครัดกับผู้ฝ่าฝืนการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืด รวมทั้งให้ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเลี้ยงกุ้งกุลาดำ เฉพาะในพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีศักยภาพและมีความเหมาะสม โดยกำหนดเขตส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งกุลาดำให้ชัดเจน และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน โครงสร้างพื้นฐานและเงินทุน ด้วยเหตุนี้เอง ทำให้มีหลายฝ่ายได้นำกุ้งขาวลิโทพีเนียส แวนนาไม *Litopenaeus vannamei* หรือ กุ้งแวนนาไม โดยมีชื่อเรียกกันทั่วไปว่า กุ้งขาว เข้ามาเพาะเลี้ยงในประเทศไทย ในต้นปี 2545

ลักษณะพิเศษของกุ้งขาวคือสามารถปรับตัวกับฟาร์มภายใต้ระบบการเพาะเลี้ยงได้ง่าย เช่น สามารถทำการเพาะเลี้ยงได้ทั้งในน้ำที่มีระดับความเค็มต่ำที่ 5-35 ส่วนใน 1,000 ส่วน (PPT) และระดับความเค็มต่ำ 0-5 ส่วนใน 1,000 ส่วน แต่ระดับความเค็มที่เจริญเติบโตได้ดีคือ 10-22 ส่วนใน 1,000 ส่วน อุณหภูมิของน้ำที่เจริญเติบโตได้ดี คือ 26-29 องศาเซลเซียส แต่สามารถทำการเพาะเลี้ยงได้ในช่วงอุณหภูมิ 25-35 องศาเซลเซียส ระดับออกซิเจนละลายน้ำ (D.O.) มีค่า 4-9 มิลลิเมตรต่อลิตร และสำหรับค่าความเป็นกรดและด่าง (pH) อยู่ระหว่าง 7.2-8.6 ซึ่งอาจจะทำการเพาะเลี้ยงได้ทั้งในบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง (Coastal area) หรือบริเวณพื้นที่ในแผ่นดินที่ลึกเข้ามาซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่มีความเค็มต่ำ (Inland area) ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดหันมาเพาะเลี้ยงกุ้งขาว

ปี 2545 ราคาขายกุ้งกุลาดำราคาตกลงเพียงเล็กน้อย ราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 276.46 บาท/กก. ส่วนกุ้งขาวราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 188.46 บาท/กก. ต่อมาปลายปี 2545 ถึง ต้นปี 2546 ราคากุ้งกุลาดำปรับตัวขึ้นเป็น 316.40 บาท ในขณะที่กุ้งขาว ราคา 191.36 บาท สาเหตุเกิดจากภาวะไข้หวัดนกระบาด ทำให้มีการบริโภคกุ้งและอาหารทะเลมากยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 ในช่วงปี 2546 – 2550 ราคากุ้งตกต่ำส่งผลให้รัฐบาลต้องออกมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร

เดือนมีนาคม 2546 ราคากุ้งกุลาดำเริ่มอ่อนตัวลงโดยราคาเฉลี่ยเหลือเพียง 293.70 บาท/กก. ลดลงร้อยละ 7.17 สาเหตุจากประเทศคู่แข่งลดราคาขายกุ้งในตลาดโลก ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งเริ่มประสบปัญหาขาดทุน ต่อมาเดือนตุลาคม ราคากุ้งกุลาดำลดลงเหลือ 220 บาท/กก. ส่วนกุ้งขาว ราคา 175 บาท/กก. เดือนธันวาคม เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดทุนสะสมจึงเริ่มมีการรวมตัวกับองค์กรกิจกรรมผู้เลี้ยงกุ้ง เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว วันที่ 15 ธันวาคม 2546 นายวัฒนา เมืองสุข ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรองประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ออกมาตรการช่วยเหลือโดยอนุมัติวงเงิน 206.563 ล้านบาท รับจํานํากุ้งกุลาดำจากเกษตรกร ปริมาณรวมทั้งสิ้น 10,000 ตัน ระยะเวลารับจํานํา ระหว่างเดือนธันวาคม 2546 - มีนาคม 2547 ระยะเวลาไถ่ถอนภายใน 4 เดือน นับถัดจากเดือนที่รับจํานํา ระยะเวลาโครงการ ธันวาคม 2546 - ธันวาคม 2547 โดยกำหนดราคารับจํานํากุ้งกุลาดำ ณ จุดรับฝาก ดังนี้ ราคารับจํานํากุ้งขนาด 40-80 ตัว/กก. ที่ กก.ละ 220-100 บาท และให้เกษตรกรสามารถจํานํากุ้งได้รายละไม่เกิน 1 ล้านบาท จากผลการรับจํานํากุ้งส่งผลทางจิตวิทยา ทำให้ในช่วงต้นปี 2547 ราคากุ้งปรับตัวเพิ่มขึ้น ราคากุ้งกุลาดำขยับขึ้นเป็น 305 บาท/กก. ต่อมาในเดือนมีนาคม 2547 สหรัฐอเมริกาเริ่มไต่สวน

กรณีที่มีการทุ่มตลาดกุ้งของไทยทำให้ราคากุ้งกุลาดำลดลงรุนแรง (www.biotech.or.th/shrinifo/documents/eco_prawn.pdf) ส่วนราคากุ้งขาวกลับมีทิศทางสูงขึ้น โดยเดือนมีนาคม กุ้งขาวกก.ละ 183 บาท ต่อมาเดือน พฤษภาคม ราคาสูงขึ้นเป็นกก.ละ 200 บาท จนกระทั่งเดือน ธันวาคมเริ่มปรับตัวลดลง กุ้งขาวราคากก.ละ 180 บาท ทำให้สมาคมและชมรมต่างๆ กดดันให้กระทรวงพาณิชย์เข้ามาช่วยแก้ปัญหาอีกครั้ง โดยต้องการให้รัฐบาลทำการประกันราคากุ้งกุลาดำ 40ตัว/กก. ไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 250 บาท วันที่ 16 มิถุนายน 2547 คชก. อนุมัติวงเงิน 206.563 ล้านบาทเพื่อรับจำนำกุ้งกุลาดำจำนวน 10,000 ตัน โดยกำหนดระยะเวลาจากเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2547 ระยะเวลาไถ่ถอนภายใน 4 เดือน นับถัดจากเดือนที่รับจำนำ ระยะเวลาโครงการ กรกฎาคม 2547 - มิถุนายน 2548 กำหนดราคารับจำนำกุ้งกุลาดำทั้งตัว ณ จุดรับฝาก ขนาด 40 – 80 ตัว/กก. ที่ กก.ละ 240 – 120 บาท/กก.(ซึ่งเป็นราคาที่สูงกว่าในการรับจำนำในครั้งแรก) และได้มีมติเพิ่มเติมในวันที่ 1 กันยายน 2547 ให้เพิ่มขนาดกุ้งที่รับจำนำอีก 3 ขนาด คือ ขนาด 30, 90 และ 100 ตัว/กก. ที่ กก.ละ 280, 100 และ 80 บาท ตามลำดับ ทั้งยังขยายวงเงินการรับจำนำกุ้งจากเกษตรกรแต่ละรายเป็นรายละไม่เกิน 2,000,000 บาท (จากเดิมรายละไม่เกินรายละ 1,000,000 บาท) วันที่ 29 ธันวาคม 2547 คชก. ได้อนุมัติให้ขยายระยะเวลารับจำนำ ตามโครงการรับจำนำกุ้งกุลาดำ ปี 2547 จากเดิม สิ้นสุด ธันวาคม 2547 เป็น สิ้นสุด มีนาคม 2548 และขยายระยะเวลาโครงการ จากเดิมที่จะสิ้นสุด มิถุนายน 2548 ให้เป็น สิ้นสุด กันยายน 2548 การดำเนินการรับจำนำราคากุ้งในครั้งนี้ รัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาราคากุ้งกุลาดำเป็นหลัก เนื่องจากกุ้งขาว ยังไม่ได้รับผลกระทบด้านราคามากนัก

ปี 2548 สถานการณ์ราคากุ้งกุลาดำเข้าชั้นวิกฤติ ราคากุ้งลดลงเหลือเพียง 170 บาท/กก. ซึ่งเป็นผลมาจากกุ้งกุลาดำล้นตลาดและราคากุ้งในตลาดโลกปรับตัวลดลง นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่สหรัฐอเมริกากำหนดให้มีการวางหลักทรัพย์ ค้ำประกันตามอัตราภาษีทุ่มตลาดและปัญหาการเลื่อนประกาศคืน GSP ของสหภาพยุโรป ในขณะที่ราคากุ้งขาวมีความผันผวนในช่วงกลางเดือนสิงหาคม ราคาอยู่ที่ 170 บาท/กก. แต่ปรับตัวดีขึ้นในช่วงปลายปีราคากุ้งขาวอยู่ที่ 195 บาท/กก. โดยมีราคาเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ 184.14 บาท/กก. อย่างไรก็ตามการผลักดันของรัฐบาลไทยในกรณีผลกระทบของสินามิ ทำให้สหภาพยุโรปคืนสิทธิ GSP ให้ไทยในวันที่ 1 สิงหาคม 2548 ส่งผลให้การส่งออกกุ้งของไทยในสหภาพยุโรปขยายตัวดีขึ้น แต่ไทยประสบปัญหาในการจำหน่ายกุ้งอีกครั้งเมื่อคู่แข่งสำคัญ คือ จีน อเมริกาใต้ (ผู้ส่งออกกุ้งขาว) เวียดนาม อินเดีย อินโดนีเซีย (ผู้ส่งออกกุ้งกุลาดำ) เร่งการส่งออกกุ้งในตลาดต่างประเทศมากขึ้น ส่งผลให้กระทบโดยตรงกับราคากุ้งในตลาดโลก สาเหตุนี้เองทำ

ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดและกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งภาคกลางจาก 8 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรีและนครนายก ประมาณ 100 คน ได้เข้ายื่นหนังสือต่อกระทรวงพาณิชย์เพื่อขอให้ช่วยเหลือหลังจากราคากุ้งตกต่ำ วันที่ 6 มิถุนายน 2548 นายทง พิทยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และนายศิริพล ยอดเมืองเจริญ อธิบดีกรมการค้าภายใน ได้ประชุมร่วมกับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาราคากุ้งตกต่ำ โดยที่ประชุมมีข้อสรุปที่จะให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะ รองประธาน คชก. นำข้อเสนอของเกษตรกรที่ต้องการให้ คชก. เปิดรับจำหน่ายกุ้งขาวและกุ้งกุลาดำจำนวน 10,000 ตัน โดยกุ้งกุลาดำเป็นไปตามราคาที่รัฐบาลเคยรับจำหน่ายในปี 2547 ส่วนกุ้งขาว ขนาด 40 ตัว/กก. ให้รับจำหน่าย กก.ละ 175 บาท, ขนาด 50 ตัวต่อ กก. จำหน่าย กก.ละ 146 บาท และขนาด 60 ตัวต่อ กก. จำหน่าย กก.ละ 121 บาท วันที่ 7 มิถุนายน 2548 คชก. ได้มีมติอนุมัติให้มีการรับจำหน่าย โดยอนุมัติวงเงินรับจำหน่าย รวม 250 ล้านบาท ระยะเวลาจำหน่าย มิถุนายน - กันยายน 2548 ระยะเวลาไถ่ถอนภายใน 4 เดือน โดยกุ้งกุลาดำขนาด 40 ตัว/กก. จำหน่าย กก.ละ 220 บาท, ขนาด 50 ตัว/กก. กก.ละ 190 บาท และขนาด 60 ตัว/กก. กก.ละ 160 บาท ส่วนกุ้งขาว ขนาด 40 ตัว/กก. จำหน่าย กก.ละ 155 บาท, ขนาด 50 ตัว/กก. กก.ละ 135 บาท และขนาด 60 ตัว/กก. กก.ละ 120 บาท อีกทั้งอนุมัติเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 50 ล้านบาท ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ นำไปจัดสรรให้สหกรณ์ยืมใช้เป็นทุนหมุนเวียนปลอดดอกเบี้ยในการรวบรวมกุ้งจากสมาชิกนำไปจำหน่าย ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ปริมาณไม่เกิน 1,000 ตัน ระยะเวลาดำเนินการ มิถุนายน ถึง กันยายน 2548 ระยะเวลาโครงการ มิถุนายน - ธันวาคม 2548 ทั้งนี้ ให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรวบรวมและขนส่งกุ้งไปจำหน่ายในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ ตามปริมาณที่จำหน่ายจริง ไม่เกินอัตรา กก.ละ 10 บาท โดยให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกร อันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด ในจังหวัดปลายทางรับรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวด้วย ต่อมาในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2548 คชก. ได้มีมติ อนุมัติให้ขยายระยะเวลาโครงการแก้ไขปัญหาราคากุ้งกุลาดำปี 2547 จากเดิมสิ้นสุด กันยายน 2548 เป็นสิ้นสุด มีนาคม 2549 เพื่อระบายกุ้งที่รับจำหน่ายไว้ให้แล้วเสร็จ และ เพื่อให้ ธ.ก.ส. สามารถเบิกจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ภายในวงเงินที่อนุมัติไว้เดิม นอกจากนี้ได้อนุมัติให้ขยายระยะเวลารับจำหน่ายเฉพาะกุ้งกุลาดำ ตามโครงการแทรกแซงตลาดกุ้ง ปี 2548/49 จากเดิมสิ้นสุด กันยายน 2548 เป็น สิ้นสุด มกราคม 2549 และขยายระยะเวลาโครงการ จากเดิมสิ้นสุด พฤษภาคม 2549 เป็น สิ้นสุด กันยายน

2549 ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวงเงินที่อนุมัติไว้เดิม เนื่องจากยังมีความจำเป็นต้องช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่งกุลาคำ และ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรยังคงเลี้ยงกึ่งกุลาคำต่อไป

สถานการณ์กึ่งในปี 2548 เกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่งกุลาคำได้รับผลกระทบอย่างหนัก ทำให้ในปี 2549 เกษตรกรที่เลี้ยงกึ่งกุลาคำได้หันมาเลี้ยงกึ่งขาวแทนเพราะราคากึ่งขาวใกล้เคียงกับกึ่งกุลาคำ แต่มีระยะเวลาการเลี้ยงที่สั้นกว่า อีกทั้งราคากึ่งขาวมีการทรงตัวในระดับสูง โดยกึ่งขาวขนาด 40 ตัว/กก. ราคา 195 บาทซึ่งมีการทรงตัวมาตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2548 ในขณะที่ราคากึ่งกุลาคามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในเดือน พฤษภาคม รัฐบาลออสเตรเลีย แสดงความกังวลในปัญหาเรื่องโรค ความปลอดภัยทางชีวภาพ ฯลฯ มีการส่งบันทึกไปยังผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมให้พิจารณา ร่างรายงาน การประเมินความเสี่ยงในกึ่งและผลิตภัณฑ์กึ่ง ใน Biosecurity Australia Policy Memorandum 2006/35 เพื่อให้ส่วนที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น โดยกำหนดระยะเวลาที่จะเสนอความเห็น ข้อมูลได้จนถึง 21 กุมภาพันธ์ 2550 แต่รัฐบาลออสเตรเลียกลับประกาศห้ามนำเข้าสินค้ากึ่งไทยในทันที อีกทั้งปัญหาด้านค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น ส่งผลกระทบต่อราคากึ่งขาวภายในประเทศอย่างรุนแรง โดยกึ่งขาว ขนาด 40 ตัว/กก. ราคา 190 บาท ในเดือนพฤษภาคม เหลือเพียง 174 บาทในเดือน สิงหาคม และลดลงเหลือ 165 บาทในเดือนธันวาคม จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่งไม่มั่นใจกับราคากึ่งในอนาคต ทำให้ปี 2550 เกษตรกรนิยมเลี้ยงกึ่งขนาดเล็กเพื่อลดความเสี่ยง โดยพบว่ากึ่งขนาดเล็กเข้าสู่ตลาดมากกว่า ปี 2549 ถึงร้อยละ 25 ทำให้ราคากึ่งขาวขนาดเล็กตกลงอย่างหนัก โดยกึ่งขาว ขนาด 100 ตัว/กก. เหลือเพียง กก.ละ 55 บาท ต่อมาราคาก็อยกกระเตื้องขึ้นในเดือนกรกฎาคม เนื่องจากราคากึ่งไม่ดี ทำให้ผู้เลี้ยงกึ่งลดปริมาณการเลี้ยงน้อยลง สถานการณ์ตลาดในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2550 เมื่อราคากลับฟื้นตัวขึ้นมา โดยเฉพาะราคากึ่งขนาดเล็ก ส่วนกึ่งขนาดใหญ่ราคาฟื้นตัวขึ้นเล็กน้อย

4.2 การนำเสนอโครงการเอสพีวี (SPV) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่ง

จากปัญหาราคากึ่งตกต่ำตั้งแต่ปี 2546 และรุนแรงขึ้นในปี 2548 นั้น ทำให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่งเพื่อต้องการให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหา เดือนกุมภาพันธ์ 2548 นายภิญโญ เกียรติภิญโญ ในฐานะประธานชมรมผู้ประกอบการกึ่งขาว ร่วมกับสมาคมผู้เลี้ยงกึ่งตะวันออกไทย ชมรมผู้เลี้ยงกึ่งคุณภาพซีโอซี (CoC) จังหวัดระยอง สมาคมผู้เลี้ยงกึ่งในพื้นที่น้ำจืด ชมรมผู้ประกอบการกึ่งขาวและกึ่งกุลาคำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชมรมผู้เลี้ยงกึ่งคุณภาพจังหวัดสมุทรสาคร สหกรณ์ผู้เลี้ยงกึ่งกุลาคำจังหวัดภูเก็ต และชมรมผู้

เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำเสนอโครงการเอสพีวี (SPV- SPECIAL PURPOSE VEHICLE) ไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ผ่านทางกรมประมง โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ต้องการลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร โดยให้เกษตรกรกู้ยืมปัจจัยการผลิต และใช้คืนในรูปแบบผลผลิตที่ได้ แทนรูปแบบเดิมที่ต้องไปกู้หนี้เป็นเงิน แล้วจ่ายคืนเป็นตัวเงินพร้อมดอกเบี้ย นอกจากนี้ SPV ยังทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดราคา แต่โดยหลักแล้ว SPV จะเข้าไปทำให้เกิดกระบวนการผลิตตั้งแต่เริ่มต้นการผลิต การจัดการ การขนส่งและการตลาด ราคาคงที่ตลอด 8 เดือน โดยใช้หลักวิธีการแก้ปัญหาสภาพคล่องไว้ 4 ขั้นตอนคือ

- เกษตรกรทำสัญญาผลิตกุ้งให้กับโรงงาน (Contract Farming) โดยมีหลักเกณฑ์ใหญ่ๆ 3 ข้อ คือ ราคากุ้งที่ขายให้กับโรงงานจะเป็นราคาคงที่ (fix price) ตลอดระยะเวลา 8 เดือน และเริ่มใหม่ได้โดยอัตโนมัติ หากไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขอยกเลิก เช่น กุ้ง 100 ตัว/กก. ตกลงซื้อที่ 110 บาท ยื่นราคาเป็นระยะเวลา 8 เดือน ปริมาณกุ้งที่เข้าสู่โรงงานจะต้องเป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ เช่น วันละ 30 ตัน หรือ 60 ตัน และสัญญาการซื้อขายล่วงหน้าแบบมีข้อตกลงที่กลุ่มเกษตรกรตกลงร่วมกับโรงงานจะมีอายุ 1 ปี หากเกษตรกรรายใดไม่ต้องการจะเข้าร่วมโครงการหลัง 4 เดือนไปแล้ว ก็สามารถบอกเลิกสัญญาได้ หากต้องการเข้าร่วมโครงการจนหมดอายุสัญญา จะมีการร่างสัญญาใหม่ปีต่อปี

- สัญญาที่เกษตรกรตกลงไว้กับโรงงานถือว่าเป็นสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยมีอายุของสัญญาระหว่าง 8 เดือนถึง 1 ปี กล่าวคือ สัญญาจะครอบคลุมการผลิตกุ้ง 2 รอบ ช่วง 8 เดือน และ 3 รอบ ฤดู 1 ปี

- สัญญาซื้อขายล่วงหน้า สามารถนำไปเปลี่ยนหรือแปลงเป็นสภาพคล่องได้ เช่น การขอ packing credit ภายในประเทศ หรือเป็นหลักประกันเพื่อขอให้สถาบันการเงินหรือ "สถาบัน SPV" ที่รัฐบาลตั้งขึ้น ออกหนังสือค้ำประกันให้กับบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์และผู้ผลิตพันธุ์ลูกกุ้งคุณภาพ โดยระยะเวลาการค้ำประกันของหนังสือเริ่มต้นและสิ้นสุดลงแต่ละรอบของการเลี้ยง โดยส่งมอบสินค้ากุ้งให้กับโรงงานและจ่ายค่าพันธุ์ลูกกุ้งให้กับบริษัทหรือโรงเพาะฟัก กลุ่มเกษตรกรเป็นผู้คัดเลือกบริษัทอาหารกุ้งและผู้ผลิตพันธุ์ลูกกุ้งคุณภาพเอง ส่วนหนังสือค้ำประกันจากสถาบันการเงิน หรือสถาบัน SPV จะสิ้นสุดลงเมื่อบริษัทผู้ผลิตอาหารกุ้งและผู้ผลิตพันธุ์ลูกกุ้งได้รับชำระหนี้แล้ว และคืนหนังสือค้ำประกันกลับมา โดยโรงงานแปรรูปจะเป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีสถาบันการเงินที่ผู้เลี้ยงกุ้ง ไปเปิดบัญชีไว้ สถาบันการเงิน หรือสถาบัน SPV จะเป็นผู้จัดการชำระหนี้แทนเกษตรกร และคืนเงินที่เหลือให้กับเกษตรกร

- คุณสมบัติเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ ได้กำหนดให้เกษตรกรต้องมีบ่อเลี้ยงกุ้งตั้งแต่ 4 บ่อขึ้นไป ซึ่งไม่มีการกำหนดพื้นที่ วิธีการเลี้ยงหรือปริมาณผลผลิตกุ้งที่ทำได้ในแต่ละรอบ อย่างไรก็ตามการพิจารณาคุณสมบัติผู้เลี้ยงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของสมาคมหรือชมรมที่เกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้การกำหนดให้เกษตรกรต้องมีบ่อเลี้ยงกุ้ง 4 บ่อขึ้นไป เนื่องจากต้องการลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร ซึ่งในเบื้องต้น เกษตรกรอาจไม่ต้องเลี้ยงกุ้งครบ 4 บ่อ เพื่อดูอัตราการรอด หากครบ 45 วันแล้ว ปรากฏว่ามีอัตราการรอดที่ดี เกษตรกรสามารถเลี้ยงกุ้งในบ่อที่เหลือต่อไปได้ เกษตรกรที่ประสงค์เข้าร่วมต้องอยู่ภายใต้มาตรฐาน GAP และ CoC มีแผนงานในการจัดการภายในฟาร์มที่ดี และมีคณะทำงานคอยช่วยกลั่นกรองคัดเลือกเกษตรกรที่มีระบบการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี และสามารถปฏิบัติตามพันธสัญญาได้โดยไม่บิดพลิ้วการเข้าร่วมโครงการ และการช่วยเหลือของโครงการ SPV จะมีการใช้เงินสดในการช่วยเหลือด้านสภาพคล่อง แต่ให้อยู่ในรูปหนังสือค้ำประกันทั้งหมด

- สมาคมหรือชมรมต่างๆ มีหน้าที่หาตลาดรองรับโดยประสานงานกับห้องเย็นที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ จากนั้นจะมีข้อกำหนดร่วมกันถึงปริมาณผลผลิตโดยรวม และราคาที่สามารถรับซื้อได้ รวมถึงการบริการจัดการทุกเรื่องเกี่ยวกับโครงการฯ ตามความเหมาะสม รวมทั้งคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมมีมาตรฐานกำหนดไว้ตามที่ระบุไว้ข้างต้น รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นจำนวนผลผลิตของเกษตรกร ราคา หรือส่วนอื่นๆ

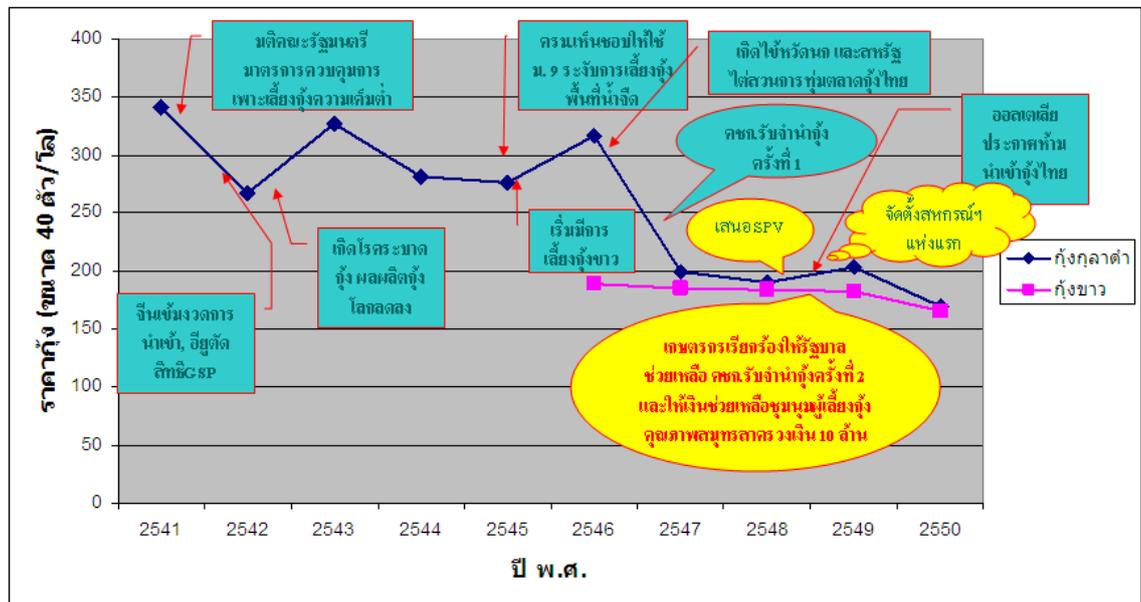
4.3 เงินอุดหนุนจากรัฐบาลทำให้เกิดสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งแห่งแรก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้พิจารณาโครงการ SPV และมีมติ คชก. ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2548 ข้อ 5.2 เรื่องการแทรกแซงตลาดโดยสถาบันเกษตรกร และอนุมัติเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 50 ล้านบาท (ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น) ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดสมุทรสาคร เป็นหนึ่งในแกนนำผลักดันให้รัฐบาลเข้าช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง ได้รับการจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรวบรวมกุ้งจากสมาชิก จำนวน 10 ล้านบาท (ชำระคืนเมื่อสิ้นโครงการ) และเงินทุนในการบริหารโครงการ จำนวน 4 ล้านบาท (ไม่ต้องส่งคืน) แต่ด้วยชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดสมุทรสาคร ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงไม่สามารถรับเงินช่วยเหลือดังกล่าวได้ ดังนั้น จึงมีแนวคิดการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้ง ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อขอรับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล โดยใช้ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดสมุทรสาครเป็นฐาน ในขณะที่ นายวิลาส สุริวงษ์ ที่ดำรงตำแหน่ง

ประธานสหกรณ์การเกษตรบ้านแพ้วและประธานชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดสมุทรสาคร ได้ลาออกจากการเป็นประธานชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดสมุทรสาครและให้ นายภิญโญฯ ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการริเริ่มโครงการ SPV รวบรวมสมาชิกจากชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพ และจากเกษตรกรกลุ่มต่างๆ ก่อตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำทำกินขึ้นเป็นแห่งแรก

แผนภาพที่ 4-1

ราคากุ้ง ปี 2541 – 2550 และสถานการณ์ภายในประเทศและต่างประเทศ

4.4 การช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลทำให้เกิดสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลง

กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เห็นชอบในหลักการของโครงการ SPV จึงจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือระหว่างหน่วยงานราชการ สถาบันการเงิน สังกัดของรัฐบาล และผู้ประกอบการเกี่ยวกับกุ้ง ดังนี้ (สุรัตน์ ธีวชสานนท์, 2549: น. 4 – 50)

1) ผู้ประกอบการเกี่ยวกับกุ้ง ประกอบด้วย สมาคมผู้เลี้ยงกุ้งไทย ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งภาคตะวันออก เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งรายย่อย สมาคมแซ่เขือกแข็งไทย ธุรกิจขายพันธุ์ลูกกุ้ง ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

2) สถาบันการเงิน ประกอบด้วย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) ธนาคารออมสิน

- 3) ห้างสรรพสินค้า ประกอบด้วย เทสโก้ โลตัส เดอะมอลล์ คาร์ฟูร์ แม็คโคร
- 4) บริษัทแปรรูปและส่งออกกุ้ง เช่น บริษัทพรานทะเล บริษัทแพ็กฟู๊ดส์ บริษัทตลาดทะเลไทย (มหาชัย) บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ (CP)
- 5) หน่วยงานราชการ ได้แก่ กรมประมง กรมการค้าภายใน กรมการค้าต่างประเทศ รวมทั้งกรมส่งเสริมสหกรณ์

โดยการประชุมในครั้งนั้นได้มีผลสรุปร่วมกัน ที่จะมีการประสานงานเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งรายย่อย สามารถสรุปเป็นข้อๆ ดังนี้

4.4.1 กรมส่งเสริมสหกรณ์ สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้ง เพื่อผลักดันให้เกิดระบบซื้อขายแบบมีข้อตกลง (Contract Farming) และสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งทำการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วม โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

➢ สหกรณ์เจรจากับโรงงานแปรรูป/บริษัทห้องเย็น กำหนดราคาและปริมาณรับซื้อกุ้ง พร้อมทั้งจัดทำสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลง (Contract Farming) ล่วงหน้า 3 เดือน

➢ สหกรณ์ นำข้อมูลเข้าหารือกับสมาชิกและคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งจัดทำสัญญาการผลิตและวางแผนการผลิตร่วมกัน

➢ สหกรณ์ ประสานหน่วยงานราชการ เพื่อดูแลส่งเสริมและให้คำแนะนำระบบการผลิตของสมาชิกด้วยการให้ความรู้ด้านเทคนิคการผลิต และควบคุมระบบการผลิตให้มีมาตรฐานตามหลักวิชาการ

➢ สหกรณ์ แจกวงเงินกู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้ของสมาชิกแต่ละราย ให้สถาบันการเงินทราบ เพื่อขออนุมัติเงินกู้จากสถาบันการเงิน

➢ สหกรณ์ จัดหาปัจจัยการผลิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ พันธุ์ลูกกุ้ง อาหารกุ้ง วัสดุอุปกรณ์การผลิตตามจำนวน ปริมาณ ที่สมาชิกมีความจำเป็น โดยตกลงราคากับผู้ผลิตปัจจัย

➢ บริษัท/สหกรณ์ ผู้ผลิตพันธุ์กุ้ง อาหารกุ้ง วัสดุอุปกรณ์ ส่งมอบปัจจัยการผลิตให้แก่สมาชิกผู้เลี้ยงกุ้ง ตามจำนวนและปริมาณที่วางแผนการผลิตร่วมกัน

➢ สหกรณ์ แจกต่อสถาบันการเงิน เพื่ออนุมัติวงเงินกู้ และจ่ายค่าปัจจัยการผลิตให้แก่ผู้ผลิตตามราคาที่ส่งมอบให้แก่สมาชิกสหกรณ์

➢ สหกรณ์ดำเนินการจับกุ้งจากบ่อสมาชิก ตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้เมื่อครบกำหนดจับกุ้ง

➤ สหกรณ์ นำกุ้งที่จับได้ส่งมอบให้โรงงานแปรรูป/บริษัทห้องเย็น ตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ทำไว้ พร้อมกับแจ้งรายละเอียด ปริมาณ ราคากุ้งที่ขายได้ ไปยังสถาบันการเงินเพื่อขอเบิกเงินค่ากุ้ง

➤ โรงงานแปรรูป/บริษัทห้องเย็น จ่ายเงินค่ากุ้งที่รับซื้อจากสหกรณ์ให้กับสถาบันการเงินโดยจ่ายเป็นเช็คล่วงหน้า 7 วัน แก่สถาบันการเงิน และสถาบันการเงินจะสำรองจ่ายเงินค่ากุ้งล่วงหน้าให้แก่สหกรณ์ทันที โดยจะหักค่าอาหารกุ้ง พันธุ์ลูกกุ้ง ที่ได้จ่ายตามภาระของสมาชิกแต่ละคน และจ่ายเงินที่เหลือให้สหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์จะชำระค่ากุ้งให้กับสมาชิกต่อไป

➤ สหกรณ์จะเก็บบันทึกข้อมูล ในขั้นตอนการผลิตทั้งหมดเข้าระบบคอมพิวเตอร์เพื่อ online ให้ผู้เกี่ยวข้องติดตามระบบการผลิต และกระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)

4.4.2 บริษัทแปรรูปและบริษัทห้องเย็น สนับสนุนทำสัญญารับซื้อแบบมีข้อตกลงขั้นต่ำ 80 ตันต่อเดือน และเริ่มรับซื้อได้ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2549 เป็นต้นไป โดยมีบริษัท แพ็กฟูคส์ จำกัด และบริษัท ยูเนี่ยน โฟรเซน โปรด์คส์ จำกัด นำร่องการกำหนดราคาล่วงหน้าทุกเดือนเพื่อให้สหกรณ์วางแผนการผลิตและส่งมอบกุ้งในอีก 3 เดือนถัดไป และจัดประชุมร่วมกันระหว่างสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งกับโรงงานแปรรูป/บริษัทห้องเย็น เพื่อกำหนดราคาและปริมาณรับซื้อกุ้งร่วมกัน ในการกำหนดราคาร่วมกันจะต้องนำต้นทุนการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง และราคาที่บริษัทห้องเย็นได้รับจากต่างประเทศมาหรือกัน แล้วกำหนดราคาขึ้น ซึ่งราคาที่กำหนดจะต้องเป็นราคาที่คุ้มค่าต้นทุนการผลิตและไม่ขาดทุนทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นการช่วยให้ระบบอุตสาหกรรมกุ้งสามารถอยู่ได้ทั้งระบบ ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบ เมื่อได้ราคาที่ชัดเจนและสหกรณ์พอใจแล้วจะประกาศให้สมาชิกทราบล่วงหน้าเป็นเวลา 3 เดือน และโรงงานแปรรูป/บริษัทห้องเย็น จะทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับสหกรณ์ พร้อมกับให้สหกรณ์ไปคัดเลือกสมาชิกที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อจัดทำสัญญาการส่งมอบกุ้งตามเวลาที่กำหนด

4.4.3 สถาบันการเงินในการกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ ได้สนองนโยบายด้วยการทำโครงการ 3 ประสาน ซึ่งประกอบไปด้วย ธนาคารออมสิน ธกส. และ SME และได้ผลสรุปดังนี้

➤ ธนาคารออมสิน สนับสนุนสินเชื่อแก่เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้มีต้นทุนการผลิตต่ำลง เช่น สินเชื่อเพื่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการใช้น้ำมันมาเป็นไฟฟ้า

➤ ธกส. สนับสนุนการให้สินเชื่อแก่เกษตรกร เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการเลี้ยงกุ้ง โดยอนุมัติสินเชื่อให้กับเกษตรกรที่มีประวัติและเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่ต้องการเข้าร่วมโครงการซื้อขายแบบมีข้อตกลงกับสหกรณ์ตามความเหมาะสม โดยการพิจารณาวงเงินและอัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามเกณฑ์ที่ ธกส. เคยให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ และพิจารณาวงเงินสินเชื่อให้กับสหกรณ์ 6 เท่าของทุนเรือนหุ้นที่มีอยู่

➤ SME Bank สนับสนุนการให้สินเชื่อกับสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งในการใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน ซึ่งต่อมาได้อนุมัติในหลักการปล่อยสินเชื่อให้กับสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและมีการทำสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลงกับบริษัทห้องเย็นที่มีความน่าเชื่อถือ ด้วยการปล่อยสินเชื่อแบบแฟคตอริง (Factoring) กับสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งกลุ่มน้ำท่าจิน จำกัด เป็นการนำร่องจำนวน 25 ล้านบาท โดยมีข้อกำหนดให้สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งทำสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลงกับบริษัทห้องเย็นแล้วให้นำสัญญาดังกล่าวไปขอรับสินเชื่อได้เป็นจำนวนร้อยละ 50 ของมูลค่าในสัญญา คิดอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว โดยอิงกับอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำของสินเชื่อแฟคตอริง (Minimum Factoring Rate = MFR) บวกเพิ่มตามความเสี่ยงของลูกค้าและลูกหนี้การค้าแต่ละกรณี ในที่นี้สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งต้องเสียดอกเบี้ย MFR ร้อยละ 7.75 ต่อปีบวกเพิ่มความเสี่ยงร้อยละ 2.25 ต่อปี รวมอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี พร้อมทั้งอนุมัติในหลักการว่าหากสหกรณ์กลุ่มน้ำอื่น ๆ มีความพร้อม และจัดตั้งสหกรณ์แล้วเสร็จจะพิจารณาปล่อยสินเชื่อประเภทเดียวกันให้อีกแห่งละไม่เกิน 15 ล้านบาท (สินเชื่อแบบแฟคตอริง เป็นสินเชื่อที่ให้เครดิตแก่ลูกค้าที่เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงินและต้องการเสริมสภาพคล่องเพียงนำเอกสารการแจ้งหนี้ของลูกหนี้การค้าที่ยังไม่ถึงรอบการจ่ายเงินของลูกหนี้ซึ่งผ่านขบวนการวางบิลเรียบร้อยแล้ว สามารถขอนำมาเปลี่ยนเป็นเงินสดกับ SME Bank ได้ในทันที)

4.5 ข้อกำหนดของสหกรณ์ต่อการทำสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลง (สุรตน์ รัชชานนท์, 2549 : น. 4 – 50)

ในส่วนของการปฏิบัติ ได้มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อสรุปไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ทั้งนี้จากการหารือของผู้ก่อตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งหน่วยงานราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การกำหนดวิธีการดำเนินงานดังนี้

4.5.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมกับโครงการซื้อขายแบบมีข้อตกลง สหกรณ์ได้กำหนดเป้าหมายในการผลิตกุ้งให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เป็นอาหารที่ปลอดภัยกับผู้บริโภค

และตรงกับความต้องการของตลาด สหกรณ์จึงได้กำหนดเงื่อนไขและข้อปฏิบัติสำหรับสมาชิกที่เข้าร่วม ดังนี้

➤ คัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมโครงการ เน้นความสามารถ ความสมัครใจ และความพร้อมของปอเลี้ยงกุ้ง ในอันดับแรก

➤ การคัดเลือกสมาชิกให้พอเพียงกับแผนการผลิต ทั้งจำนวนปอและสมาชิก ทั้งนี้เพื่อผลิตกุ้งให้กับสหกรณ์ ไม่น้อยกว่าสัญญาที่สหกรณ์ทำไว้กับโรงงานแปรรูป โดยสมาชิกจะต้องผ่านการคัดเลือกจากกลุ่ม โดยประธานกลุ่มเป็นผู้นำในการคัดเลือก และเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อพิจารณาอนุมัติ

➤ สมาชิกที่ได้รับการคัดเลือก ต้องเข้ารับการปฐมนิเทศ และการอบรม ด้านการเลี้ยงกุ้งทั้งจากเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จ จากผู้เชี่ยวชาญของสหกรณ์ และนักวิชาการด้านต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมประมง โดยเฉพาะประมงจังหวัด ศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและประมงชายฝั่งจังหวัด และจากส่วนกลาง รวมทั้งหน่วยงานจากภาคเอกชนอื่นๆ ที่มีความสามารถ เพื่อให้สมาชิกสามารถเลี้ยงกุ้งให้ถูกวิธี ให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยระบบ GMP หรือ CoC ดังนี้

ด้านเทคนิค ประกอบด้วย

✓ เทคนิคการเลี้ยงกุ้ง ที่ปรับปรุงแล้วในเขตพื้นที่เลี้ยงต่อการระบาดของโรคสูง

✓ พันธุกรรมของกุ้ง และสิ่งแวดล้อม หรือระบบการเลี้ยง

✓ คุณภาพพันธุ์ลูกกุ้งและการประเมิน

✓ เรียนรู้ เรื่องของการปลอดเชื้อ ของพันธุ์ลูกกุ้งที่มีความสำคัญต่อระบบการเลี้ยง และระบบนิเวศน์ (Specific Pathogen Free) ด้านเชื้อ Specific Pathogen Resistance) โปรบไบโอติก (Pro-biotic)

✓ โรคและการจัดการโรค

ด้านการจัดการการผลิต ได้แก่

✓ การผลิตกุ้งภายใต้กฎความปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety)

✓ การจัดทำฐานข้อมูล จากสมุดควบคุมเพื่อนำไปสู่ฐานข้อมูลทางด้านคอมพิวเตอร์

✓ เข้าสู่ระบบ การผลิตกุ้งภายใต้กรรมวิธีที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ (Traceability)

✓ เรียนรู้ถึงความสำคัญของการตลาดที่เชื่อมโยงกับการผลิต

✓ รับผิดชอบต่อกติกาต่างๆ ของสหกรณ์ เช่น ปริมาณ ขนาด ราคา ของกึ่งที่สมาชิกเข้าร่วม

จากนั้นสหกรณ์ดำเนินการจัดทำสัญญาการผลิตระหว่างสมาชิกกับ สหกรณ์ โดยจะสำรวจความพร้อมของสมาชิก เช่น ความพร้อมของบ่อ เครื่องมือ และ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้ง เมื่อสมาชิกมีความพร้อมแล้วสหกรณ์จะทำการบันทึก รายละเอียดของสมาชิก จำนวนบ่อ ระบบนิเวศน์การเลี้ยง ปริมาณพันธุ์ลูกกุ้งที่เลี้ยง อัตราการ เจริญเติบโต อาหาร และยาปฏิชีวนะ ที่ใช้เข้าคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงข้อมูลการเลี้ยงของ สมาชิกให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เช่น กรมประมง สถาบันการเงิน โรงงานแปรรูป/ บริษัทห้องเย็น และบริษัทที่รับซื้อในต่างประเทศ ซึ่งทุกหน่วยงานจะสามารถเฝ้าติดตาม ขั้นตอนและกระบวนการเลี้ยงไปพร้อมกัน หากพบปัญหาในขั้นตอนใดสามารถตรวจสอบ แก้ไขความผิดพลาดได้ทันที หรือหากกุ้งไปถึงมือผู้บริโภคแล้วพบว่าไม่ได้มาตรฐานความ ปลอดภัย จะสามารถตอบสนองย้อนกลับได้ทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ผู้บริโภคได้ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อด้วยว่าเมื่อสมาชิก ผลิตกุ้งได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด สามารถขายได้ตามราคา และชำระหนี้ได้ตามสัญญา

4.5.2 ด้านการหาพันธุ์ลูกกุ้ง มีการประชุมร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจในเรื่อง การจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ลูกกุ้ง อาหารกุ้ง วัสดุอุปกรณ์การเลี้ยงให้แก่สมาชิก ระหว่างสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้ง ผู้เพาะพันธุ์ลูกกุ้ง และบริษัทผู้จำหน่ายพันธุ์ลูกกุ้งและอาหารกุ้ง โดยบริษัทผู้จำหน่ายพันธุ์ลูกกุ้งและอาหารกุ้ง ที่เข้าร่วมโครงการคือ สหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงกุ้ง กุลาคำภูเก็ท จำกัด บริษัททอควาสยาม จำกัด บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหารจำกัด (มหาชน) บริษัทยูเนี่ยนฟิล์มลิค จำกัด มีหน้าที่ต้องจัดหาพันธุ์ลูกกุ้งที่มาจากแหล่งที่สามารถตรวจสอบ ที่มาของพ่อ-แม่พันธุ์ได้ และมีใบกำกับกำกับการจำหน่ายพันธุ์ลูกกุ้งที่ออกให้โดยกรมประมง หรือ องค์กรที่ได้รับอนุมัติจากกรมประมงอย่างถูกต้อง และพันธุ์ลูกกุ้งต้องปลอดเชื้อไวรัสสำคัญ ที่ก่อให้เกิดโรคต่างๆ โดยมีใบรับรองการปลอดเชื้อจากสถาบันที่เชื่อถือได้ เช่น ศูนย์วิจัยและ พัฒนาประมงชายฝั่งจังหวัด กรมประมง ศูนย์ไบโอเทค เป็นต้น อีกทั้งยังมีการกำหนดให้ พันธุ์ลูกกุ้งจะต้องได้รับการปรับให้เลี้ยงในน้ำตามความเค็มที่สหกรณ์หรือสมาชิกแจ้งให้กับ ผู้จัดหาพันธุ์ลูกกุ้ง โดยมีเงื่อนไขการรับประกันชดเชยต่อการตายของพันธุ์ลูกกุ้งให้เป็นไปตาม ข้อตกลงของผู้จัดหาพันธุ์ลูกกุ้งในแต่ละราย ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

4.5.3 ด้านการหาอาหารกุ้ง และปัจจัยการผลิตอื่นๆ ดำเนินการโดยให้ บริษัทผู้ผลิตที่เชื่อถือได้นำเสนอราคาของอาหารและปัจจัยการผลิตอื่นที่ใช้เลี้ยงกุ้งตามอายุที่ เหมาะสมต่อคณะกรรมการสหกรณ์เพื่อพิจารณาจัดซื้อ ตามที่เห็นสมควร

4.5.4 การตรวจสอบคุณภาพกุ้ง ในขั้นตอนการเลี้ยงจะมีเจ้าหน้าที่ของกรมประมง เจ้าหน้าที่ของโรงงานแปรรูป และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ให้คำแนะนำขั้นตอนการเลี้ยงอย่างถูกวิธี และให้มีการตรวจสอบคุณภาพ กุ้งก่อนจับส่งโรงงานแปรรูป 7-10 วันเพื่อตรวจสอบคุณภาพกุ้งได้ตามกำหนดหรือไม่ เพื่อให้แน่ใจว่ากุ้งไม่มีสารปฏิชีวนะต้องห้ามตกค้าง ไม่มีกลิ่นต้องห้าม และ/หรือคุณสมบัติอื่นใดที่ไม่เป็นไปตามสัญญาการผลิตที่ตกลงไว้ เมื่อการตรวจสอบกุ้งโดยโรงงานผ่านขั้นตอนและเงื่อนไขตามที่สัญญาไว้ทางฝ่ายจัดเก็บกุ้งของสหกรณ์จะเข้าไปสุ่มสำรวจ โดยการทอดแห 4 ครั้ง/บ่อ เพื่อหาค่าเฉลี่ยกุ้งต่อ 1 กก. พร้อมกับนับวัน เวลาในการจับกุ้ง และแจ้งข้อมูลให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงงานแปรรูป บริษัทห้องเย็น สถาบันการเงิน กรมประมง สหกรณ์ และสมาชิกได้รับทราบ

4.5.5 การจับกุ้งส่งโรงงาน/การส่งมอบ สหกรณ์จะเป็นผู้รับซื้อผลผลิต คัดเลือก และส่งมอบโรงงาน โดยคณะทำงานของสหกรณ์ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเงื่อนไข และข้อตกลงระหว่างสหกรณ์กับโรงงานแปรรูป คือ

- ราคารับซื้อจากสมาชิกจะเป็นราคาปากบ่อ ไม่รวมค่าขนส่งไปโรงงาน
- การรับซื้อ จะเป็นการซื้อแบบเหมายกบ่อ
- กุ้งพิเศษ (กุ้งจิว กุ้งนึ่ง กุ้งตาย) จะรับซื้อตามราคาท้องตลาด

4.5.6 การเตรียมการในการจับกุ้ง โดยสหกรณ์จะต้องเตรียมการดังนี้

➤ รถตู้เก็บความเย็นได้ พร้อมประกันภัยชั้น 1 กลุ่มครองกุ้งเสียหายเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

➤ อุปกรณ์ในการคัดขนาด เช่น ตะกร้า ถังน็อค ถังหลอดแช่เย็น พนักงานคัดแยกขนาดที่มีความชำนาญเพื่อรักษาความสดของกุ้ง

4.5.7 ขั้นตอนการคัดแยกขนาดกุ้ง ดำเนินการดังนี้

➤ สมาชิกมีหน้าที่นำกุ้งขึ้นจากบ่อ โดยใช้เวลานลากกุ้งครั้งแรกที่ละครึ่งบ่อ เพื่อป้องกันความเสียหาย และในครั้งที่สองลากเต็มบ่อ และจะต้องลากถึง 4 ครั้ง ต่อบ่อ เพื่อที่จะได้เหลือกุ้งก้นบ่อน้อยที่สุด

➤ สมาชิกนำกุ้งขึ้นจากบ่อ ชุดทำงานของสหกรณ์จะเตรียมน้ำผสมน้ำแข็งที่มีความเย็นจัด เพื่อน็อคกุ้ง หรืออาจผสมเกลือ เพื่อลดอุณหภูมิโดยเฉพาะในฤดูร้อน

➤ ทีมทำงานของสหกรณ์ จะตักกุ้งขึ้นจากถังน็อค ที่ละ 5 ตะกร้า ทำการชั่ง 1 ครั้ง โดยชั่งตะกร้าละ 32 กก. หักเหลือน้ำหนักกุ้ง 30 กก. (น้ำหนักตะกร้า 2 กก.) ตามมาตรฐานที่เคยปฏิบัติในตลาดซื้อขายปากบ่อ

- ทีมทำงานของสหกรณ์จะนำกุ้งที่ซั้งแล้วมาล้างน้ำที่มีความเย็นแล้วส่งขึ้นรถ และแช่凍ในถังหลอดที่มีน้ำแข็งพร้อมโดยแช่หลอดละ 75-90 กก.
- ทีมงานของสหกรณ์นำส่งมอบให้กับโรงงานที่ได้ทำสัญญาไว้
- กรณีกุ้งเกิดปัญหาระหว่างการเลี้ยงและยังไม่ได้ขนาดตามสัญญา สหกรณ์จะเป็นผู้รับซื้อจากสมาชิกตามราคาตลาดกลาง
- กรณีสมาชิกเลี้ยงกุ้งไม่ผ่าน 2 รอบติดต่อกัน สมาชิกจะต้องอนุญาตให้สหกรณ์เข้าไปดำเนินการเลี้ยงเอง โดยสมาชิกจะเป็นผู้ร่วมลงทุนด้านแรงงานและอื่นๆ เมื่อขายกุ้งได้ สหกรณ์จะหักต้นทุนดำเนินการไว้และแบ่งกำไรออกเป็นสองส่วนเท่าๆ กัน ส่วนหนึ่งจะนำไปชำระหนี้ อีกส่วนหนึ่งจะคืนให้สมาชิก จนกว่าหนี้สินจะหมด และสหกรณ์จึงจะคืนพื้นที่เลี้ยงให้กับสมาชิก สมาชิกจะได้เรียนรู้ และปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องต่อไป โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมประมงและสภาวิจัยแห่งชาติเข้ามาดูแลขั้นตอนการผลิตให้ถูกวิธี และให้มีมาตรฐานความปลอดภัยในระบบ GAP และ CoC หน่วยงานสนับสนุนด้านการเพาะเลี้ยงวิจัยและการตลาด ได้แก่ ประมงจังหวัด ศูนย์วิจัยและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจังหวัด

4.5.8 การประกันความเสี่ยง เพื่อป้องกันมิให้สมาชิกที่ทำสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลงกับสหกรณ์นำกุ้งแอบไปขายที่อื่น สหกรณ์จะเก็บใบเกิด (Fry Movement Document : FMD) ของพันธุ์ลูกกุ้ง ซึ่งเป็นหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดของพันธุ์ลูกกุ้ง ที่ผู้เพาะพันธุ์พันธุ์ลูกกุ้งมอบให้ที่สมาชิกซื้อมาเลี้ยง โดยสมาชิกจะจับกุ้งจะต้องนำใบเกิด (FMD) ไปยื่นขอใบอนุญาตจับ (Movement Document : MD) ต่อกรมประมง ตามระเบียบการจับสัตว์น้ำของกรมประมง และส่งมอบใบ (MD) ให้กับโรงงานแปรรูปต่อไป เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบแหล่งที่มาของกุ้ง

4.5.9 กรณีที่เกิดปัญหาราคาจากต่างประเทศตกต่ำ สหกรณ์จะเปิดศูนย์จำหน่ายกุ้งขึ้นในพื้นที่ภาคเหนือ 1 แห่ง จังหวัดลำปาง และภาคอีสาน 1 แห่ง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแต่ละศูนย์จัดจ้างบุคลากรเพื่อขายกุ้งของสหกรณ์ให้กับผู้ค้าปลีกรายย่อย หรือสหกรณ์จัดขายเองตามโรงแรม ร้านค้า หรือรีสอร์ท ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยจำหน่ายในรูปแบบทั้งกุ้งสดทั้งตัวและกุ้งแช่แข็งแบบเป็นบล็อก (Block Frozen) ศูนย์จำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ประกอบด้วย ตู้คอนเทนเนอร์ติดเครื่องปรับอากาศขนาด 7 ตันหรือ 15 ตัน เพื่อใช้เป็นที่เก็บกุ้งเพื่อให้มีอายุในการเก็บนานขึ้น โดยกุ้งไม่เสียหายหรือเสื่อมคุณภาพและการลำเลียงกุ้งของสหกรณ์ขึ้นไปขายจะกระทำอย่างต่อเนื่องภายใต้แผนการตลาดของสหกรณ์โดยเน้นการ

ซื้อกุ้งจากสมาชิกในราคาที่ต่ำกว่าตลาดกลาง ทั้งนี้เพื่อสร้างมาตรฐานด้านราคาให้กับวงการ กุ้งด้วย

4.5.10 วิธีการจ่ายเงินให้กับสหกรณ์และสมาชิก ดำเนินการดังนี้

➤ ธนาคาร SME เตรียมวงเงินกู้ให้แก่สหกรณ์เมื่อสหกรณ์ทำสัญญากับ สมาชิกแล้วจะแจ้งให้ธนาคารทราบต้นทุนการผลิตของสมาชิกแต่ละราย

➤ สหกรณ์จะแจ้งให้ธนาคารโอนเงินให้แก่ผู้ส่งพันธุ์ลูกกุ้งและอาหาร กุ้ง ตามราคาที่ตกลงไว้ เมื่อสมาชิกรับพันธุ์ลูกกุ้งและวัสดุอุปกรณ์หรืออาหารกุ้ง แล้ว

➤ สหกรณ์จะแจ้งให้ธนาคารทราบเพื่อโอนเงินให้แก่สหกรณ์ในวันที่ ส่งมอบกุ้ง เมื่อมีการจับกุ้งและนำส่งมอบให้โรงงานแปรรูปแล้ว ทั้งนี้ เพื่อนำไปจ่ายเงิน คืนให้กับสมาชิก โดยสหกรณ์จะหักเงินค่าใช้จ่ายต่างๆของสมาชิกก่อนโอนเงินผ่าน บัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรของสมาชิก

➤ โรงงานแปรรูป จะจ่ายเช็คเงินสดส่งจ่ายล่วงหน้า 7 วันให้แก่สหกรณ์ โดยเข้าบัญชีธนาคาร SME เมื่อโรงงานแปรรูปได้รับลูกกุ้งแล้ว โดยธนาคารจะนำไปหัก บัญชีลูกหนี้ของสหกรณ์ ที่เหลือจึงส่งคืนให้สหกรณ์ เพื่อนำไปส่งคืนให้สมาชิก

อนึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ที่ผ่านขั้นตอนการประชุมหารือระหว่าง ผู้ก่อตั้งสหกรณ์และหน่วยงานภาครัฐ ทำให้หลักเกณฑ์ดังกล่าวยึดถือปฏิบัติกับสหกรณ์ผู้ เลี้ยงกุ้งที่คาดว่าจะสามารถดำเนินการได้ ได้แก่ สหกรณ์ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำท่าทอง และลุ่มน้ำ จันทบุรี

4.6 การกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการบริหารของสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้ง

การจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งแห่งแรก คือ สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำท่าจีน ซึ่งเป็น ต้นแบบให้กับสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำอื่นๆ ด้วย โดยมีวัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์ทั่วไป และแนวทางการบริหารดังนี้

4.6.1 วัตถุประสงค์หลัก

1) เพื่อนำระบบและวิธีการเลี้ยงกุ้งที่ถูกต้องให้กับกลุ่มเกษตรกรรายย่อย เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภายใต้เงื่อนไขความ ปลอดภัยด้านอาหารและด้านคุณภาพที่มีระบบสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ซึ่งจะส่งผล ให้เกษตรกรมีกำไรอย่างยั่งยืน

2) เพื่อให้อาชีพเลี้ยงกุ้งเป็นอาชีพที่ยั่งยืน โดยใช้ระบบการจัดการกลุ่มด้วยวิธีการสหกรณ์

3) เพื่อฟื้นฟูหนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งรายย่อย ซึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงกุ้ง

4) เพื่อให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการผลิตกุ้งในตลาดโลก

4.6.2 วัตถุประสงค์ทั่วไป

1) รวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์การประมง มาจัดการขายหรือแปรรูปออกขาย

2) ซื้อสินค้า ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์การประมง มาจัดการขายหรือแปรรูปออกขายเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินงานโดยประหยัด

3) จัดให้มียานพาหนะขนส่ง เครื่องมือ เครื่องจักรกล น้ำมันเชื้อเพลิง และหล่อลื่น วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการผลิต การตลาด การนำเข้าและการส่งออก สำหรับให้บริการแก่สมาชิกและการดำเนินงานของสหกรณ์

4) จัดให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน และโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อแปรรูปผลิตผลหรือเพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด

5) จัดให้มีคลังสินค้าเพื่อถนอมคุณภาพผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์การประมง

6) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกุ้ง เพาะเลี้ยงกุ้ง หรืออาชีพเกี่ยวเนื่องกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของสมาชิก

7) ประสานกับหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมพัฒนาอาชีพและรายได้ของสมาชิก

8) จัดให้มีเงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิก เพื่อการประกอบอาชีพหรือการใช้จ่ายที่จำเป็น

9) จัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

10) รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น

11) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน

12) ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน

13) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามกฎหมาย และตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

14) ให้สวัสดิการและการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัวที่ต้องภัยพิบัติ

- 15) ส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิก
- 16) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พละมัยและทางจิตใจให้กับครอบครัวที่สุขสมบูรณ์เพื่อรวมเป็นสังคมที่มีสันติสุข
- 17) ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชมรมสหกรณ์และสหกรณ์อื่นเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์
- 18) ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กับบรรดาสหกรณ์ทั้งปวงอย่างเข้มแข็ง ในทุกวิถีทางที่จะเป็นไปได้ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก เพื่ออำนวยประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม
- 19) การกระทำต่างๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น โอนหรือรับโอน สิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อขายหรือจำหน่าย จำนองหรือรับจำนอง จำนำหรือรับจำนำ ด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก
- 20) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือนุคคลอื่น
- 21) ดำเนินกิจการอย่างอื่น บรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

4.6.3 แนวทางการบริหารสหกรณ์ ได้มีการกำหนดตำแหน่งในคณะกรรมการสหกรณ์ ประกอบด้วย ประธานสหกรณ์ รองประธานสหกรณ์ เลขานุการ ทรัพย์สิน และกรรมการ ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานตามความเหมาะสม ส่วนสายงานในการปฏิบัติงานให้ ผู้จัดการสหกรณ์ เป็นผู้บริหารสหกรณ์ในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการ ขึ้นตรงต่อประธานสหกรณ์ โดยมีการกำหนดตำแหน่งรองผู้จัดการสหกรณ์ และกำหนดสายบังคับบัญชาควบคุมดูแลงานในฝ่ายต่างๆ อีก 5 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายธุรการ ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงิน ฝ่ายสินเชื่อ และฝ่ายการตลาด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละสหกรณ์ที่จะมีการจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่ง โดยมีการกำหนดแผนผังการบังคับบัญชา (ดังแผนภาพที่ 4.2)

แผนภาพที่ 4-2
แสดงแผนผังการบริหารงานของสหกรณ์

